

CBS De Akker – Protocol Pesten

Datum eerste versie
Datum laatste versie
Documenteigenaar
Datum volgende toetsing
Datum volgende borging

26-04-2007
09-06-2015
Team CBS De Akker
Schooljaar 2015-2016
Schooljaar 2015-2016

Inhoudsopgave:	Bladzijde:
Hoofdstuk 1 Inleiding	3
Hoofdstuk 2 Pesten is zeker niet cool	3
2.1 Wat is een pestprotocol?	3
2.2 Waarom een pestprotocol?	3
2.3 Wat is plagen?	4
2.4 Wat is pesten?	4
2.5 Direct en indirect pesten	4
2.6 Digitaal pesten	4
2.7 Waarom vraagt CBS 'De Akker' aandacht voor pesten?	4
Hoofdstuk 3 Omgevingskenmerken	5
3.1 Signalen die wijzen op pestgedrag	5
3.2 Signalen bij het gepeste kind	5
3.3 Signalen bij het kind dat pest	6
Hoofdstuk 4 Afspraken bij pestgedrag	6
4.1 De leefregels tegen pesten	6
4.2 Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen	6
Hoofdstuk 5 Sanctiebeleid	7
5.1 De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten	7
5.2 De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest, of het wordt gemeld	7
5.3 Time-out	8
Hoofdstuk 6 Begeleiding van gepeste leerlingen, 'meelopers' en pesters	8
6.1 Begeleiden van de gepeste leerling	8
6.2 Begeleiding van de 'meelopers'	9
6.3 Begeleiding van de pester	9
Hoofdstuk 7 Mogelijke oorzaken van pestgedrag	9
Hoofdstuk 8 Adviezen aan de ouders van onze school	9
8.1 Voor alle ouders	9
8.2 Ouders van gepeste kinderen	9
8.3 Ouders van 'meelopers'	10
8.4 Ouders van pesters	10
Bijlage 1 Leefregels voor op het schoolplein	11
Bijlage 2 Formulier 'Hoe kan het anders?'	12
Bijlage 3 Het voorkomen van pestgedrag	13
Bijlage 4 Handelen bij signalen van pestgedrag	14
Bijlage 5 Gedragsregels in de groepen	15
Bijlage 6 Algemene regels	15
Bijlage 7 Formulier 'Analyse pestgedrag'	16

Hoofdstuk 1 Inleiding

De basisscholen van 'De Tjongerwerven CPO' willen een afspiegeling zijn van de totale maatschappij waarin wij leven. Een maatschappij die democratisch is, waarin mensen voor hun mening mogen en durven uitkomen en elkaars mening en ideeën kunnen respecteren. Het grote belang van het kunnen en willen leven in een maatschappij, waarin niet gediscrimineerd wordt op basis van geloofsovertuiging, culturele achtergronden, nationaliteit, of op welke wijze dan ook, staat daarbij voorop.

Het is belangrijk dat leerlingen zich op de scholen van 'De Tjongerwerven CPO' thuis voelen. Daarvoor wordt gestreefd naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, belangstelling en aandacht is.

Een dergelijke werksfeer (het pedagogisch klimaat), vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve ontwikkeling van de kinderen. Een belangrijk kenmerk binnen dit pedagogisch klimaat is dus een kindvriendelijke onderwijsleeromgeving, waarvoor een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de kinderen de grondslag vormt.

Binnen de scholen van 'De Tjongerwerven CPO' doen zich situaties voor, waarin kinderen zich heel kwetsbaar opstellen binnen de groep of bijvoorbeeld bij het spelen op het plein. Deze situaties kunnen gemakkelijk leiden tot gevoelens van ontevredenheid, jaloezie en je achtergesteld of zelfs genegeerd voelen. Dergelijke situaties leiden gemakkelijk tot pestgedrag.

De laatste jaren is er veel te doen geweest over het aanpakken van pestgedrag op scholen. Ook op onze school zijn wij geconfronteerd geweest met situaties waarin pesten een rol speelde. Als school zijn wij dan ook al lange tijd bewust bezig met het voorkomen en aanpakken van pestgedrag. Zeker ook vanuit onze christelijke overtuiging vinden wij dat ieder kind recht heeft op een veilige plek op school. Bovenschools is er algemeen beleid over het pesten opgesteld.

Met het bovenschoolse pestprotocol en het pestprotocol op schoolniveau willen we duidelijkheid scheppen voor iedereen, die op welke wijze dan ook bij onze school betrokken is. Het mag gezien worden als een uitgangspunt voor het handelen op onze school. Normen en waarden, die wij op school voor ogen hebben bij de vorming en begeleiding van de kinderen, komen hierin naar voren. De leden van de OR en de MR hebben met het pestprotocol op schoolniveau ingestemd. Het protocol ligt op school ter inzage en is te vinden op de website van CBS 'De Akker'.

Hoofdstuk 2 Pesten is zeker niet cool

2.1 Wat is een pestprotocol?

Een pestprotocol is een aantal overeenkomsten over het tegengaan van pesten. Een afspraak tussen de school, de kinderen en de ouders.

2.2 Waarom een pestprotocol?

1. We zijn een school te zijn waar leerlingen, ouders en leerkrachten graag naar toe komen.
2. We zijn een school te zijn waarin leerlingen, leerkrachten, ouders het gevoel hebben van 'ik kan iets, ik ben iemand.'
3. We zijn een school waarin leerlingen, ouders en leerkrachten zich veilig voelen.

Dit is een deel van onze missie als school. Een kind kan zich pas volledig ontwikkelen als het zich veilig weet en voelt. Pesten heeft een negatieve invloed op het welbevinden van een kind en staat een goede ontwikkeling van een kind in de weg. **Daarom mag er niet gepest worden.** Dit staat ook geschreven in de universele verklaring van de rechten van het kind (beginsel 6): **Ieder kind heeft liefde en begrip nodig voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn persoonlijkheid.**

2.3 Wat is plagen?

Bij plagen is sprake van incidenten. Vaak is het een kwestie van elkaar voor de gek houden. Er zijn gelijke machtsverhoudingen. De geplaagde kan zich verdedigen en loopt derhalve geen blijvende psychische of fysieke schade op.

2.4 Wat is pesten?

Pesten is het op systematische wijze verrichten van psychische en/of fysieke, verbale en non-verbale handelingen zoals duwen, slaan, schoppen, uitschelden, roddelen en sociaal isoleren, tegenover iemand die zich daartegen niet kan verdedigen. Pesten gebeurt alleen of in groepsverband. Een belangrijk gegeven bij pesten is dat er tussen dader en slachtoffer een ongelijke machtsverhouding bestaat. De dader is vaak fysiek en verbaal sterker dan het slachtoffer of opereert in groepsverband waardoor het slachtoffer zich in zijn eentje niet kan verdedigen. Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer.

Elk kind wordt wel eens geplaagd, maar wie gepest wordt, is altijd het slachtoffer, altijd de verliezer. Pesten is een vorm van mishandeling!

2.5 Direct en indirect pesten

Pesten kent verschillende vormen. Een directe vorm van pesten is een openlijke, zichtbare aanval op een ander. Uitschelden, schelden en beschuldigen zijn voorbeelden van directe en verbale agressie. Bij indirect pesten wordt iemand bijvoorbeeld op een niet zichtbare en onduidelijke manier buitengesloten door een groep. Een relationele manier van pesten houdt in dat relaties en vriendschappen worden gemanipuleerd om iemand emotioneel te kwetsen. Dat kan zowel direct als indirect gebeuren.

2.6 Digitaal pesten

Een ander onderscheid is dat tussen pesten in het dagelijks leven en pesten via nieuwe communicatiemiddelen. Bij digitaal pesten of cyberpesten gebruiken kinderen of jongeren het internet of hun mobiele telefoon. Voorbeelden zijn een naar mailtje sturen, iemand uitschelden via MSN, Facebook, You Tube, Twitter, Whatsapp etc. of een beledigende sms sturen.

Bij cyberpesten is fysieke kracht minder belangrijk. Het pesten kan zelfs anoniem plaatsvinden. Doordat de pester niet direct ziet hoe het slachtoffer reageert, beseft hij bovendien minder goed hoe kwetsend zijn boodschappen zijn. Daardoor kan het pesten harder aankomen dan de bedoeling was.

2.7 Waarom vraagt CBS 'De Akker' aandacht voor pesten?

Wij willen onze leerlingen een veilig schoolklimaat bieden, waarin zij zich evenwichtig kunnen ontwikkelen. Daartoe bevorderen de leerkrachten een goede, prettige werksfeer in de klas. Als school hebben we een aantal leefregels opgesteld die sfeerbevoorrend werken. Deze zijn o.a. opgenomen onze protocollen 'Omgaan met elkaar', 'De groep een groep', 'Regels en routines', 'Pesten' en 'Veiligheid'. We hebben een onderscheid gemaakt tussen gedragsregels, schoolregels en algemene leefregels voor CBS 'De Akker'. Zie bijlage 1.

Deze leefregels worden in alle groepen besproken. We hopen door deze leefregels toe te passen dat leerlingen, ouders, leerkrachten elkaar respecteren en in hun waarde laten. Naast deze afspraken zijn er

ook nog klassikale afspraken met de leerlingen die het onderwijs in de klas bevorderen. Praten over pesten komt in de klas regelmatig aan bod. Vooral in de lessen sociaal emotionele vorming, waarbij wij gebruik maken van de 'Kanjertraining', wordt hier gericht aandacht aan besteed.

Het kan voorkomen dat een kind systematisch door anderen wordt genegeerd of gepest. Met als gevolg dat het kind zodanig psychisch in de knel komt, dat pedagogische maatregelen van de leerkracht of van de school niet meer volstaan. Dan hebben we te maken met een ernstig probleem. We hebben dan te maken met een beschadigd kind. Ook houdt dit in dat we ook te maken hebben met pester(s) die door hun acties een negatieve invloed heeft (hebben) op de sfeer in de groep.

Een schoolklimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waarin gepest wordt, kan iedereen slachtoffer zijn. Dit willen we als school voorkomen. Vandaar dit pestprotocol.

Hoofdstuk 3 Omgevingskenmerken

Jongens die gepest worden, hebben vaak een erg hechte band met hun moeders. De moeders van meisjes die gepest worden, zijn juist eerder vijandig tegenover hun dochter dan overbeschermend. Pesten kan een imitatie zijn van de agressie die kinderen thuis ervaren. Daarnaast wordt de kans dat kinderen gaan pesten groter als ouders weinig bij hen betrokken zijn, hen afwijzen en verwaarlozen of te weinig toezicht houden. Mogelijk hebben opvoedingskenmerken in de vroege kindertijd meer invloed op pesten dan op latere leeftijd.

De aanwezigheid van een vriendengroep die toekijkt en niet optreedt tegen het pesten, vergroot de kans dat het pesten doorgaat. De kans op pesten en agressief gedrag is groter op scholen met een groot verloop onder leerkrachten, te weinig duidelijke gedragsregels, gering toezicht en een gebrek aan individuele benadering. Door op school een sfeer te creëren waarin harmonie en respect voor elkaar centraal staan kan het pesten worden omgevormd tot socialer gedrag. Het zien van agressief gedrag op televisie kan bij sommige kinderen en adolescenten tot agressie leiden, onderzoeken onderstrepen dat juist.

3.1 Signalen die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleer- en spelsituaties kunnen peestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

3.2 Signalen bij het gepeste kind

1. Het heeft blauwe plekken of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
2. Het maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
3. In sommige gevallen is het zelfs onhandelbaar, agressief en overspannen.
4. Het staat dikwijls alleen op de speelplaats, er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt niet uitgenodigd om te komen spelen of te komen op feestjes en logeerpartijen.
5. Het zoekt het veilige gezelschap van de leraar of de leider.
6. Als er groepjes worden gekozen, wordt het als laatste gekozen of het blijft over.

7. De schoolresultaten van het kind worden opeens veel slechter.
8. Het is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt en is meteen na de bel weer weg. Op zondagavond of voor het kind naar een club moet, is het bijzonder gestrest en zoekt redenen om niet naar school of naar de club te moeten.

3.3 Signalen bij het kind dat pest

1. Het heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren door de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
2. Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, die wachten op instructies van de pestkop.
3. Het vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
4. Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
5. Het verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
6. Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
7. Het is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
8. Het kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
9. Het kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
10. Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

Hoofdstuk 4 Afspraken bij pestgedrag

4.1 De leefregels tegen pesten

1. Wij pesten niet.
2. Wij accepteren niet dat er gepest wordt.
3. Er zijn duidelijke sancties afgesproken wanneer er sprake is van pesten.
4. Leerlingen en ouders zijn bekend met het pestprotocol en de sancties.

De tweede regel richt zich nadrukkelijk op leerlingen, leerkrachten en ouders gezamenlijk. Ieder heeft zijn eigen verantwoordelijkheid bij het tegengaan van pesten. Die eigen verantwoordelijkheid wordt in dit protocol geconcretiseerd door af te spreken, welke stappen er gezet moeten worden als er sprake is van pesten.

4.2 Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen

Vooraf: We gaan op CBS 'De Akker' uit van de zogenaamde 'Stop-methode'. Als een leerling zich gepest voelt, kan hij/zij dat laten weten door 'STOP' of 'HOU OP' te zeggen. De ander weet dat hij/zij over een grens is gegaan. Degene weet dat hij/zij dan moet ophouden.

Indien dit niet gebeurt, wordt dit door de gepeste gemeld (of door een medeleerling) aan de eigen leerkracht, maar dat kan ook een andere leerkracht zijn. Als het op het plein gebeurt, meldt het kind dit bij de pleinwacht. De leerkracht roept de beide leerlingen bij elkaar en dan treedt het volgende stappenplan in werking:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

Stap 1:

Er proberen eerst zelf (er samen) uit te komen.

Stap 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

Stap 3:

Leerlingen vullen hiervoor het formulier 'Hoe kan het anders?' in. Dit formulier wordt bewaard in de groepsadministratie en eventueel besproken binnen het team of met ouders. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij sanctiebeleid).

Stap 4:

1. Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest of 'meeloopt met de pester'. De fases van bestraffen treden in werking (zie Hoofdstuk 5: Sanctiebeleid).
2. Als de betreffende leerling of de 'meelopers' vaker betrokken is/zijn bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag is het van belang dit te noteren in de leerling-dossiermap. Het is goed om ouders dan op de hoogte te brengen van dit ruzie/pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.
3. De leerkracht biedt **altijd** hulp aan de gepeste en begeleidt de 'meelopers', de gepeste en pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Hoofdstuk 5 Sanctiebeleid

5.1 De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten

In zo'n geval kan de leerkracht een SOEMO-kaart bespreken om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

5.2 De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest, of het wordt gemeld

De leerkracht neemt duidelijk een stelling in. Als de stappen 1 t/m 4 geen positief resultaat opleveren voor de gepeste, worden er strafmaatregelen genomen. De straf bestaat uit 5 fases, afhankelijk van hoe lang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

FASE 1 (De maatregelen uit fase 1 zijn optioneel: hieruit kan een keuze worden gemaakt):

1. Een of meerdere pauzes binnen blijven.
2. Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
3. Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pest-probleem.
4. Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
5. Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

FASE 2 Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de leerling-dossiermap en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3 Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD Fryslân of schoolmaatschappelijk werk.

FASE 4 Bij aanhoudend pestgedrag kan een leerling, indien mogelijk onder toezicht, tijdelijk buiten de groep geplaatst worden. De leerling kan een time-out krijgen. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

FASE 5 In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden (zie 'Protocol Time-out, schorsing en verwijdering').

5.3 Time-out

De time-out maatregel is een tijdelijke verwijdering uit school en kan met onmiddellijke ingang worden toegepast na een ernstig incident. De leerling wordt voor de rest van de dag de toegang tot de groep ontzegd en in principe naar huis gestuurd.

De ouders/verzorgers worden onmiddellijk telefonisch of mondeling van het incident en de motieven tot een time-out op de hoogte gebracht en verzocht hun kind van school te komen ophalen. Deze maatregel geldt voor één dag en kan daarna eenmaal met een dag worden verlengd.

De directeur (of zijn plaatsvervanger) beoordeelt of de time-out maatregel toegepast moet worden. Voor het toepassen van een time-out gelden een aantal voorwaarden die u op school ter inzage kunt krijgen bij de directeur.

Hoofdstuk 6 Begeleiding van gepeste leerlingen, 'meelopers' en pesters

6.1 Begeleiding van de gepeste leerling

1. Medeleven tonen en luisteren en vragen: Hoe en door wie wordt er gepest?
2. Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
3. Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
4. Zoeken en oefenen van een andere reactie; bijvoorbeeld je niet afzonderen
5. Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
6. Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
7. Sterke kanten van de leerling benadrukken.
8. Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
9. Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
10. Het gepeste kind niet over beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
11. Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD Fryslân.

6.2 Begeleiding van de ‘meelopers’

1. Praten; zoeken naar de reden van mee-pesten (Wellicht erbij willen horen, jaloezie, buitengesloten voelen).
2. Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het meelopen met de pester?
3. Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
4. Leer het kind om niet mee te doen.
5. Leer het kind om naar de leerkracht te gaan om pestgedrag te melden.
6. Excuses aan laten bieden.
7. Leer het kind om voor anderen op te komen.
8. In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
9. Pesten is verboden in en om de school: Wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest en belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
10. Inschakelen hulp: Sociale vaardigheidstrainingen, jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD Fryslân.

6.3 Begeleiding van de pester

1. Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
2. Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
3. Excuses aan laten bieden.
4. In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
5. Pesten is verboden in en om de school: Wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest en belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
6. Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de ‘stop-eerst-nadenken-houding’ of een andere manier van gedrag aanleren.
7. Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
8. Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
9. Inschakelen hulp: Sociale vaardigheidstrainingen; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD Fryslân.

Hoofdstuk 7 Mogelijke oorzaken van pestgedrag

1. Een problematische thuissituatie.
2. Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
3. Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
4. Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
5. Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Hoofdstuk 8 Adviezen aan de ouders van onze school

8.1 Voor alle ouders

1. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
2. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
3. Geef zelf het goede voorbeeld.
4. Leer uw kind voor anderen op te komen.
5. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

8.2 Ouders van de gepeste kinderen

1. Neem het probleem van uw kind serieus.
2. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
3. Toon medeleven en luister en vraag: Hoe en door wie wordt er gepest?
4. Ga na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
5. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
6. Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. Probeer uw kind in te laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
7. Zoeken en oefenen van een andere reactie; bijvoorbeeld je niet afzonderen
8. Uw kind in laten zien waarom een kind pest.
9. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
10. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
11. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
12. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

8.3 Ouders van de 'meelopers'

1. Neem het probleem van uw kind serieus.
2. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans mee te gaan lopen met de pester.
3. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
4. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
5. Laat uw kind zijn excuses aanbieden.
6. Leer het kind voor anderen op te komen.
7. Wijs uw kind op de sterke (leuke) kanten van de gepeste.
8. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
9. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
10. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

8.4 Ouders van de pesters

1. Neem het probleem van uw kind serieus.
2. Raak niet in paniek: Elk kind loopt kans pester te worden.
3. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
4. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
5. Besteed extra aandacht aan uw kind.
6. Laat uw kind zijn excuses aanbieden.
7. Leer het kind voor anderen op te komen.
8. Wijs uw kind op de sterke (leuke) kanten van de gepeste.
9. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
10. Leer uw kind niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
11. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
12. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Leerkrachten, de OR en de MR onderschrijven gezamenlijk dit Pestprotocol. Dit protocol wordt aan het begin van ieder (school)jaar besproken met de leerlingen. Het protocol 'Toelating, time-out, schorsing en verwijdering' van 'De Tjongerwerven CPO' is op onze school van toepassing.

Bijlage 1 Leefregels voor op het schoolplein

Hoe ik met een ander omga op het plein

1. Ik kom 's morgens **na 08.15 uur** en 's middags **na 13.00 uur** op school.
2. Om 12.00 uur ga ik direct naar huis, woensdags om 12.15 uur.
3. 's Middags na schooltijd blijf ik in ieder geval niet langer dan tot 15.30 uur op het plein.
4. Ik weet dat een kwartier voor schooltijd en in de pauze een juf/meester op het plein aanwezig is.
5. Ik blijf van een ander af, behalve als het volgens de regels van het spel mag.
6. Ik gebruik alleen nette, goede woorden.
7. Ik ga op een leuke manier met andere kinderen om (zie ook aandachtspunt 5).
8. Ik mag best iets positiefs zeggen over iemand of z'n kleding e.d.
9. Ik probeer aardig te zijn voor een ander.
10. Als een ander mij iets doet, wat ik niet leuk vind, zeg ik: Hou op! Stop!
11. Ik kan in alle gevallen bij de pleinwacht terecht.
12. Als er ruzie is, houd ik mij daar buiten.
13. Ik mag dit wel melden bij de pleinwacht.
14. Op het plein is het te vol om met skateboards, steps en rollerskates aanwezig te zijn.
15. Ik gebruik de speeltoestellen, inclusief rekstok en het buitenspelmateriaal op de juiste manier en ik zorg ervoor dat iedereen hiervan gebruik kan maken.
16. Voor het buitenmateriaal is een rooster waarop staat wanneer welke groep aan de beurt is om dit te gebruiken.
17. Ik zorg er voor dat het plein schoon blijft.
18. In de buurt van ramen doe ik extra voorzichtig.

Deze leefregels worden in alle groepen besproken. We hopen door deze leefregels toe te passen dat leerlingen, ouders, leerkrachten elkaar respecteren en in hun waarde laten.

Bijlage 2 Formulier ‘Hoe kan het anders?’

Hoe kan het anders?

Soms kun je niet alle vragen beantwoorden, maar probeer het eens!

Naam: _____

Datum: _____

Ik zit even alleen en krijg dit formulier om in te vullen.

1. Wat is er gebeurd?

2. Wat deed de ander?

3. Wat deed ik?

4. Wat was het gevolg van mijn gedrag?

5. Wat had ik anders kunnen doen?

6. Als dit weer gebeurt, dan

7. Hoe kan ik het oplossen of verbeteren?

8. Besproken met meester / juf: _____

Dit formulier wordt gebruikt als leerlingen in de midden- en bovenbouw problemen tijdens het spelen ondervinden en daar moeilijk mee om kunnen gaan. Door het formulier in te vullen moet het kind een aantal vragen over de gebeurtenis beantwoorden en zelf op zoek gaan naar oplossingen om dergelijke problemen in de toekomst (proberen) te voorkomen.

Bijlage 3 Het voorkomen van pestgedrag

Ter voorkoming van pestgedrag zijn in onze school de volgende maatregelen genomen en wordt in onze school de volgende werkwijze gehanteerd:

1. In gesprekken en in de lessen 'Sociaal-emotionele vorming', wordt gericht aandacht besteed aan de volgende kenmerken van pestgedrag:
 - De achtergronden van pestgedrag.
 - De structuren van peestsituaties.
 - De kenmerken van het gepeste kind.
 - De kenmerken van het kind dat pest.
 - De kenmerken van de volgelingen.
 - De gevolgen van het pestgedrag.
2. Het bevorderen van wederzijds respect en waardering van de leerlingen onderling, met als uitgangspunt: alle mensen verschillen onderling, qua uiterlijk, qua persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten. Ieder mens heeft het recht om, ongeacht zijn uiterlijk, persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten, 'zichzelf' te kunnen zijn, en als zodanig te worden gerespecteerd door zijn medemensen.
3. De leraren hebben kennis van en inzicht in aspecten van pestgedrag en zijn vaardig in het signaleren en remediëren van pestgedrag. Alle leraren zijn in het bezit van een pestprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen.
4. In alle groepen worden duidelijke groepsregels gehanteerd, die met de leerlingen worden besproken. In de groepen 1 t/m 8 zijn de groepsregels op eigen wijze opgesteld en hangen duidelijk zichtbaar voor alle leerlingen aan de wand van het lokaal.
5. In alle groepen worden duidelijke gedragsregels ten aanzien van 'pestgedrag' gehanteerd die met de leerlingen worden besproken. In de groepen 3 t/m 8 zijn de gedragsregels op schrift gesteld en hangen duidelijk zichtbaar voor alle leerlingen op A4 formaat aan de wand van het lokaal.
6. In de groepen 1-2 worden de groepsregels en de gedragsregels ten aanzien van 'pestgedrag' uitgebreid besproken in kringgesprekken en worden situaties van 'pestgedrag' en situaties waarin de gedragsregels worden overtreden tijdens het werken in de verschillende werkhoeven direct aangepakt. Ook in deze groepen zijn de gedragsregels door middel van pictogrammen of plaatjes duidelijk zichtbaar in het lokaal opgehangen. Op deze wijze wordt bereikt dat ook de ouders duidelijk op de hoogte zijn van de gehanteerde regels en afspraken.
7. Positief gedrag van leerlingen wordt gecompimenteerd en op deze wijze beloond.
8. Op ouderavonden en groepsavonden wordt, afhankelijk van de situatie, thematisch aandacht besteed aan alle aspecten van pestgedrag.
9. Er is gedurende 15 minuten voor de aanvang van de lessen en gedurende de pauzes toezicht op het schoolplein, waarbij duidelijke gedragsregels en afspraken worden gehanteerd.
10. Wij werken op school met de 'Kanjertaining'. Door middel van deze methode komen aspecten over pesten aan de orde. Deze methode gaat ook in op de sociale vaardigheden van kinderen.
11. De ouders worden via de Akker-info geïnformeerd over zaken die op school spelen.

Bijlage 4 Handelen bij signalen van pestgedrag

Er wordt gehandeld volgens de vijfsporen aanpak

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt

- Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.
- Zorgen voor follow-up gesprekken.

2. Steun bieden aan het kind dat zelf pest

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor follow-up gesprekken.

3. De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken.
- Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Zonodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

4. De middengroep (de rest v.d. klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem

- Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

5. De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, en leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
- De school neemt stelling tegen het pesten.
- De school brengt huidige situatie rond pestbeleid in kaart, bijvoorbeeld via quickscan pestbeleid.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Bijlage 5 Gedragsregels in de groepen

Om onze groepen zo goed mogelijk te laten functioneren, werken we volgens het 'Protocol de groep een groep'. Aan de hand van dit protocol worden tijdens het begin van het schooljaar activiteiten gedaan om van de 'nieuwe' groep ook een sociaal-emotioneel goed functionerende groep te maken. In het kader hiervan worden ook (gezamenlijk) groepsregels gemaakt en opgehangen in het lokaal.

Welke maatregelen worden genomen, als deze gedragsregels niet worden opgevolgd?

Als de genoemde gedragsregels niet worden opgevolgd, worden de volgende maatregelen genomen:

1. Het leerling-gedrag wordt in de groep besproken en er worden met de betrokken leerling(en) afspraken gemaakt gericht op het verbeteren van het leerling-gedrag.
2. Indien het niet opvolgen van de gedragsregels in de groep structureel wordt, wordt gezamenlijk met de betrokken ouders en de betrokken leerlingen een plan van aanpak opgesteld en afspraken ten aanzien van het gedrag van de betrokken leerling(-en) gemaakt.
3. Ook wordt het leerling-gedrag in de teamvergadering besproken. Indien het een situatie betreft, waarin ook pestgedrag wordt gesignaleerd, wordt het stappenplan gehanteerd.

Bijlage 6 Algemene regels

Algemene regels

1. Het inschakelen van de groepsleraar wordt niet opgevat als klikken: Je mag niet klikken, maar als je gepest wordt, of als je ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit, dan mag je de hulp van de leraar vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.
2. De medeleerling heeft ook een verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de leraar aan te kaarten.
3. Alle leerlingen zijn verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
4. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking:
Bij problemen van pesten zullen de schooldirecteur en de leraren hun verantwoordelijkheid moeten nemen en indien nodig overleg met de ouders voeren. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Bijlage 7 Formulier 'Analyse pestgedrag'

Analyse 'pestgedrag'

Leerling en groep:	Datum:
Naam van de leerling (de pester):	
Naam/namen van de betrokkene(n): (gepeste, meeloper(s))	
Korte beschrijving van de peestsituatie:	
Ondernomen stappen (gesprek pester + gepeste, etc.):	
Gemaakte afspraken:	